

Тернопільський фаховий коледж харчових технологій і торгівлі

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Тернопільського фахового
коледжу харчових технологій і торгівлі

Людмила КРУКЕВИЧ
«30» грудня 2025 року

№ акту N 148-О від 30.12.2025р.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАННЯ І ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ПРАЦІ у Тернопільському фаховому коледжі харчових технологій і торгівлі

Тернопіль, 2025

1.1. Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці встановлює порядок навчання та перевірки знань з питань охорони праці посадових осіб та здобувачів освіти під час професійного навчання.

1.2. Положення спрямоване на реалізацію в коледжі системи безперервного навчання з питань охорони праці посадових осіб та інших працівників, надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків і правил поведінки у разі виникнення аварій.

1.3. Вимоги Положення є обов'язковими для виконання усіма працівниками, викладацьким складом та здобувачами освіти незалежно від видів діяльності.

1.4. Нагляд за дотриманням вимог цього Положення здійснюють органи державного нагляду за охороною праці, а контроль - службою охорони праці коледжу.

1.5. Визначення понять і термінів

У цьому Положенні наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

навчання з питань охорони праці - це навчання працівників, здобувачів освіти, з метою отримання необхідних знань і навичок з питань охорони праці або безпечного ведення робіт;

робота з підвищеною небезпекою - є робота в умовах впливу шкідливих та небезпечних виробничих чинників або така, де є потреба в професійному доборі, чи пов'язана з обслуговуванням, управлінням, застосуванням технічних засобів праці або технологічних процесів, що характеризуються підвищеним ступенем ризику виникнення аварій, пожеж, загрози життю, заподіяння шкоди здоров'ю, майну, довкіллю;

спеціальне навчання - є щорічне вивчення працівниками, які залучаються до виконання робіт з підвищеною небезпекою або там, де є потреба в професійному доборі, вимог відповідних нормативно-правових актів з охорони праці;

стажування - набуття особою практичного досвіду виконання виробничих завдань і обов'язків на робочому місці після теоретичної підготовки до початку самостійної роботи під безпосереднім керівництвом досвідченого фахівця;

дублювання - самостійне виконання працівником (дублером) професійних обов'язків на робочому місці під наглядом досвідченого працівника з обов'язковим проходженням протиаварійного і протипожежного тренувань.

2. Вивчення основ охорони праці у коледжі і під час професійного навчання працівників в коледжі.

2.1. Вивчення основ охорони праці в коледжі, а саме: освітніх компонентів «Основи безпеки життєдіяльності і охорони праці» та «Охорона праці в галузі», проводиться за типовими навчальними планами і програмами з цих освітніх компонентів, які затверджуються директором коледжу та заступником директора з навчальної роботи. Окремі питання (розділи) з охорони праці мають передбачатися у навчальних програмах спеціальних освітніх компонентів.

2.2. Вивчення освітніх компонентів з охорони праці в коледжі здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти України від 02.12.98 № 420 "Про вдосконалення навчання з охорони праці й безпеки життєдіяльності у вищих закладах освіти України", зареєстрованого Міністерством юстиції України 03.02.99 за N 59/3352.

2.3. Зміст та обсяг освітнього компонента «Основи безпеки життєдіяльності і охорони праці» для підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників, які залучаються до виконання робіт з підвищеною небезпекою, визначаються типовим навчальним планом і типовою навчальною програмою з освітнього компонента «Основи безпеки життєдіяльності і охорони праці».

При цьому теоретична частина освітнього компонента «Основи безпеки життєдіяльності і охорони праці» вивчається обсягом не менше 90 годин, а під час перепідготовки та підвищення кваліфікації - не менше 45 годин. Специфічні питання охорони праці для конкретних професій мають вивчатися в курсах спеціальних освітніх компонентів - з метою поєднання технологічної підготовки з підготовкою з охорони праці, а робочі навчальні програми цих освітніх компонентів повинні включати відповідні питання безпеки праці.

Теоретична частина освітнього компонента «Основи безпеки життєдіяльності і охорони праці» під час професійної підготовки працівників для виконання робіт, які не належать до переліку робіт з підвищеною небезпекою, вивчається в обсязі не менше 90 годин, а під час перепідготовки та підвищення кваліфікації - не менше 45 годин.

Обсяг годин освітнього компонента «Основи безпеки життєдіяльності і охорони праці» не може зменшуватись під час розробки робочих навчальних планів і програм.

3. Організація навчання і перевірки знань працівників та викладацького складу з питань охорони праці в коледжі.

3.1. Працівники під час прийняття на роботу і в процесі роботи, а також студенти під час трудового і професійного навчання проходять на підприємстві за рахунок роботодавця інструктажі, навчання та перевірку знань з питань охорони праці, надання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також правил поведінки у разі виникнення аварії.

3.2. В коледжі формується план-графік проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці, з якими мають бути ознайомлені працівники.

3.3. Організацію навчання та перевірки знань з питань охорони праці працівників, у тому числі під час професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації в коледжі здійснює інженер з охорони праці.

3.4. Навчання з питань охорони праці може проводитись як традиційними методами, так і з використанням сучасних видів навчання - модульного, дистанційного тощо, а також з використанням технічних засобів навчання: аудіовізуальних, комп'ютерних навчально-контрольних систем, комп'ютерних тренажерів.

3.5. Посадові особи до початку виконання своїх обов'язків і періодично (один раз на три роки) проходять навчання і перевірку знань з питань пожежної безпеки.

3.6. Особи, які суміщають професії, проходять навчання, інструктаж і перевірку знань з питань охорони праці як з їхніх основних професій, так і з професій за сумісництвом.

3.7. Перед перевіркою знань з питань охорони праці в коледжі для персоналу організується навчання: лекції, семінари та консультації.

3.8. Перевірка знань працівників з питань охорони праці проводиться за нормативно-правовими актами з охорони праці, додержання яких входить до їхніх функціональних обов'язків.

3.9. Перевірка знань працівників з питань охорони праці на підприємстві здійснюється комісією з перевірки знань з питань охорони праці (далі - комісія) коледжу, склад якої затверджується наказом директора. Головою комісії призначається заступник директора.

До складу комісії входять спеціалісти служби охорони праці, представник профспілки.

Комісія вважається правочинною, якщо до її складу входять не менше трьох осіб.

3.10. Усі члени комісії у порядку, установленому Положенням, повинні пройти навчання та перевірку знань з питань охорони праці.

3.11. Перелік питань для перевірки знань з охорони праці працівників, з урахуванням специфіки виробництва, складається членами комісії та затверджується директором.

3.12. Формою перевірки знань з питань охорони праці працівників є тестування. Тестування проводиться комісією за допомогою модульних тестів.

3.13. Результат перевірки знань з питань охорони праці оформлюється протоколом засідання комісії з перевірки знань з питань охорони праці.

Особам, які під час перевірки знань з охорони праці виявили задовільні результати, видається посвідчення про перевірку знань з питань охорони праці. При цьому в протоколі та посвідченні у стислій формі зазначається перелік основних нормативно-правових актів з охорони праці та з безпечного виконання конкретних видів робіт, в обсязі яких працівник пройшов перевірку знань.

3.14. Працівникам, які проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці в коледжі, видача посвідчень є обов'язковою лише тим, хто виконує роботи підвищеної небезпеки.

3.15. При незадовільних результатах перевірки знань з питань охорони праці працівники протягом одного місяця повинні пройти повторне навчання і повторну перевірку знань.

3.16. Не допускаються до роботи працівники, у тому числі посадові особи, які не пройшли навчання, інструктаж і перевірку знань з питань охорони праці.

3.17. Термін зберігання протоколів перевірки знань з питань охорони праці не менше 5 років.

3.18. Відповідальність за організацію і здійснення інструктажів, навчання та перевірки знань працівників з питань охорони праці покладається на директора коледжу.

3.19. Представник профспілки як член постійно діючої комісії з перевірки знань з питань охорони праці, проходять навчання з питань охорони

праці відповідно до Положення, а перевірку знань у порядку, визначеному відповідними громадськими організаціями за участю представника спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

4. Спеціальне навчання і перевірка знань з питань охорони праці

4.1. Технік-електрик коледжу, який зайнятий на роботах, зазначених у Переліку робіт з підвищеною небезпекою, затвердженому наказом Держнаглядохоронпраці України від 26.01.2005 № 15 та зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 15.02.2005 за № 232/10512, та Переліку робіт, де є потреба у професійному доборі, затвердженому наказом МОЗ України та Держнаглядохоронпраці України від 23.09.94 № 263/121 і зареєстрованому Міністерством юстиції України 25.01.95 за № 18/554 (далі - роботи підвищеної небезпеки), проходить щороку спеціальне навчання і перевірку знань відповідних нормативно-правових актів з охорони праці.

5. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці посадових осіб

5.1. Перелік посад посадових осіб, які проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці, під час прийняття на роботу і періодично, один раз на три роки, навчаються згідно з Типовими тематичним планом і програмою навчання з питань охорони праці посадових осіб додається.

5.2. Директор коледжу, керівник та спеціалісти служби охорони праці, члени комісій з перевірки знань з питань охорони праці проходять навчання з питань охорони праці у Тернопільському експертно-технічному центрі держпраці.

5.7. Позачергове навчання і перевірка знань посадових осіб, а також фахівців з питань охорони праці проводяться при переведенні працівника на іншу роботу або призначенні його на іншу посаду, що потребує додаткових знань з питань охорони праці.

Посадові особи, у тому числі фахівці з питань охорони праці у випадку, коли стався нещасний випадок (професійне отруєння) груповий або із смертельним наслідком, повинні протягом місяця пройти позачергове навчання і перевірку знань з питань охорони праці в порядку, встановленому Положенням, якщо комісією з розслідування встановлено факт порушення ними вимог нормативно-правових актів з охорони праці.

Позачергове навчання з метою ознайомлення з новими нормативно-правовими актами з охорони праці може проводитися у формі семінарів.

6. Організація проведення інструктажів з питань охорони праці

6.1. Працівники, під час прийняття на роботу та періодично, здобувачі освіти на початку навчання та періодично повинні проходити в коледжі інструктажі з питань охорони праці, надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також з правил поведінки та дій при виникненні аварійних ситуацій, пожеж і стихійних лих.

6.2. За характером і часом проведення інструктажі з питань охорони праці (далі - інструктажі) поділяються на вступний, первинний, повторний, позаплановий та цільовий.

6.3. Вступний інструктаж

6.3.1 Проводиться:

- з усіма працівниками, які приймаються на постійну або тимчасову роботу, незалежно від їх освіти, стажу роботи та посади;
- з працівниками інших організацій, які прибули і виконують роботи для коледжу;

6.3.2 Вступний інструктаж проводиться керівником служби охорони праці, який в установленому Положенням порядку пройшов навчання і перевірку знань з питань охорони праці.

6.3.2 Вступний інструктаж проводиться в кабінеті охорони праці з використанням сучасних технічних засобів навчання, навчальних та наочних посібників за програмою, розробленою службою охорони праці з урахуванням особливостей навчально-виховного процесу в коледжі. Програма та тривалість інструктажу затверджуються директором коледжу.

6.3.3. Запис про проведення вступного інструктажу робиться в журналі реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці, який зберігається у начальника служби охорони праці а також у наказі про прийняття працівника на роботу.

6.4. **Первинний інструктаж** проводиться до початку роботи безпосередньо на робочому місці

6.4.1 З адміністративним та педагогічним складом:

Керівниками структурних підрозділів з персоналом коледжу, а саме:

- новоприйнятим (постійно чи тимчасово) в коледж;
- який переводиться з одного структурного підрозділу коледжу до іншого;
- який виконуватиме нову для нього роботу.

6.4.1.1 Первинний інструктаж проводять:

6.4.1.1.1 Заступник директора з навчальної роботи:

- з заступниками директора, методистом, психологом, завідувачем навчально-методичного кабінету;
- з завідуючими та секретарями відділень;
- з головами циклових комісій.

6.4.1.1.2 Голови циклових комісій:

- з викладачами циклової комісії;
- з лаборантами
- з майстрами виробничого навчання.

6.4.1.1.3 Завідувач господарством учбового корпусу:

- з усім технічним та обслуговуючим персоналом учбового корпусу.

6.4.2 із здобувачами освіти:

6.4.2.1 Проводять класні керівники з записом в журналі академічної групи за розписом студента і класного керівника.

6.4.2.2 Проводять завідувачі кабінетами з записом в журналі реєстрації інструктажів кабінету за розписом здобувача освіти і викладача (майстра виробничого навчання):

- до початку виробничого навчання;
- перед виконанням кожного навчального завдання, пов'язаного з використанням різних механізмів, інструментів, матеріалів тощо.

6.4.3 Первинний інструктаж проводиться:

6.4.3.1 З педагогічним складом та працівниками на робочому місці індивідуально або з групою осіб одного фаху за діючими в коледжі інструкціями з охорони праці відповідно до виконуваних робіт.

6.4.3.2 Із здобувачами освіти у навчальних кабінетах або лабораторіях за діючими в коледжі інструкціями з охорони праці відповідно до навчальних завдань.

6.5. Повторний інструктаж проводиться на робочому місці індивідуально з окремим працівником або групою працівників, які виконують однотипні роботи, за обсягом і змістом переліку питань первинного інструктажу.

6.5.1 Повторний інструктаж проводиться в терміни, визначені нормативно-правовими актами з охорони праці, з урахуванням конкретних умов праці, але не рідше:

- на роботах з підвищеною небезпекою - 1 раз на 3 місяці;
- для решти робіт - 1 раз на 6 місяців.

6.5.2 Запис про проведення повторного інструктажу робиться:

- для адміністративного, педагогічного та технічного складу - в журналах, які знаходяться у заступника директора з навчальної роботи, голів циклових комісій, завідувачем господарством;
- для здобувачів освіти - в журналах, що знаходяться у завідуючих кабінетів, лабораторій.

6.6. Позаплановий інструктаж проводиться з працівниками на робочому місці або в кабінеті охорони праці:

6.6.1 З адміністративним, педагогічним та технічним складом:

- при введенні в дію нових або переглянутих нормативно-правових актів з охорони праці, а також при внесенні змін та доповнень до них;
- при зміні технологічного процесу, заміні або модернізації устаткування, приладів та інструментів, матеріалів та інших факторів, що впливають на стан охорони праці;
- при порушеннях працівниками вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що призвели до травм, аварій, пожеж тощо;
- при перерві в роботі виконавця робіт більш ніж на 30 календарних днів - для робіт з підвищеною небезпекою, а для решти робіт - понад 60 днів.

6.6.2 Позаплановий інструктаж із здобувачами освіти проводиться:

- під час проведення виробничого навчання при порушеннях ними вимог нормативно-правових актів з охорони праці, що можуть призвести або призвели до травм, аварій, пожеж тощо.

6.6.3 Позаплановий інструктаж може проводитись індивідуально з окремим працівником або з групою працівників одного фаху. Обсяг і зміст позапланового інструктажу визначаються в кожному окремому випадку залежно від причин і обставин, що спричинили потребу його проведення.

6.6.4 Запис про проведення позапланового інструктажу робиться:

- для адміністративного, педагогічного та технічного складу - в журналах, які знаходяться у заступника директора з навчальної роботи, голів циклових комісій, завідувача господарством;
- для студентів - в журналах академічної групи.

6.7. Цільовий інструктаж проводиться:

6.7.1 З працівниками - керівником структурного підрозділу з записом в журналі реєстрації інструктажів :

- при ліквідації аварії або стихійного лиха;
- при проведенні робіт, на які відповідно до законодавства оформлюються наряд-допуск, наказ або розпорядження.

6.7.2 Із здобувачами освіти - керівником заходу з записом в окремій відомості реєстрації інструктажу:

- в разі організації масових заходів (екскурсії, походи, спортивні заходи).

6.7.3 Цільовий інструктаж проводиться індивідуально з окремим працівником або з групою працівників, здобувачів освіти. Обсяг і зміст цільового інструктажу визначаються залежно від виду робіт, що виконуватимуться, виду і місця проведення заходу.

6.8. Первинний, повторний, позаплановий і цільовий інструктажі проводить безпосередній керівник робіт (керівник структурного підрозділу, майстер, класний керівник групи).

6.9. Первинний, повторний, позаплановий і цільовий інструктажі завершуються перевіркою знань у вигляді усного опитування або за допомогою технічних засобів, а також перевіркою набутих навичок безпечних методів праці, особою, яка проводила інструктаж.

6.9.1 При незадовільних результатах перевірки знань, умінь і навичок щодо безпечного виконання робіт після первинного, повторного чи позапланового інструктажів протягом 10 днів додатково проводяться інструктаж і повторна перевірка знань.

6.9.2 При незадовільних результатах перевірки знань після цільового інструктажу допуск до виконання робіт не надається. Повторна перевірка знань при цьому не дозволяється.

6.10. Про проведення первинного, повторного, позапланового та цільового інструктажів та допуск до роботи особа, яка проводила інструктаж, вносить запис до журналу реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці. Сторінки журналу реєстрації інструктажів повинні бути пронумеровані, прошнуровані і скріплені печаткою.

У разі виконання робіт, що потребують оформлення наряду-допуску, цільовий інструктаж реєструється в цьому наряді-допуску, а в журналі реєстрації інструктажів - не обов'язково.

6.11. Тематика та порядок проведення інструктажів з питань охорони праці для здобувачів освіти під час трудового і професійного навчання у коледжі визначаються нормативно-правовими актами в галузі освіти.

7. Стажування, дублювання і допуск працівників до роботи

7.1. Новоприйняті в коледж працівники після первинного інструктажу на робочому місці до початку самостійної роботи повинні під керівництвом досвідчених, кваліфікованих працівників пройти стажування протягом не менше 10 змін.

- 15 змін або дублювання протягом не менше шести змін.

Стажування або дублювання проводиться, як правило, під час професійної підготовки на право виконання робіт з підвищеною небезпекою у випадках, передбачених нормативно-правовими актами з охорони праці.

7.2. Допуск до стажування (дублювання) оформлюється наказом. У наказі визначається тривалість стажування (дублювання) та вказується

прізвище працівника, відповідального за проведення стажування (дублювання).

7.3. Перелік посад і професій працівників, які повинні проходити стажування (дублювання), а також тривалість стажування (дублювання) визначаються директором коледжу відповідно до нормативно-правових актів з охорони праці. Тривалість стажування (дублювання) залежить від стажу і характеру роботи, а також від кваліфікації працівника.

7.4. Директору коледжу надається право своїм наказом звільняти від проходження стажування (дублювання) працівника, який має стаж роботи за відповідною професією не менше 3 років або переводиться з одного підрозділу до іншого, де характер роботи та тип обладнання, на якому він працюватиме, не змінюються.

7.5. Стажування (дублювання) проводиться за програмами для конкретної професії, які розробляються відповідно до функціональних обов'язків працівника і затверджуються директором коледжу.

7.6. Стажування (дублювання) проводиться на своєму робочому місці. У процесі стажування працівники повинні виконувати роботи, які за складністю, характером, вимогами безпеки відповідають роботам, що передбачаються функціональними обов'язками цих працівників.

7.7. У процесі стажування (дублювання) працівник повинен:

- закріпити знання щодо правил безпечної експлуатації технологічного обладнання, технологічних і посадових інструкцій та інструкцій з охорони праці;
- оволодіти навичками орієнтування у виробничих ситуаціях у нормальних і аварійних умовах;
- засвоїти в конкретних умовах технологічні процеси і обладнання та методи безаварійного керування ними з метою забезпечення вимог безпеки праці.

7.8. Після закінчення стажування (дублювання) та при задовільних результатах перевірки знань з питань охорони праці наказом (розпорядженням) директора коледжу працівник допускається до самостійної роботи, про що робиться запис у журналі реєстрації інструктажів, у протилежному випадку, якщо працівник не оволодів необхідними виробничими навичками чи отримав незадовільну оцінку з протиаварійних та протипожежних тренувань, то стажування (дублювання) новим наказом може бути продовжено на термін не більше двох змін.

Інженер з охорони праці

Володимир КУСЯК

Обговорено і схвалено
на засіданні студентської
ради коледжу
протокол № 9
від 29.12. 2025 р.

Обговорено і затверджено
на засіданні педагогічної ради
протокол № 3
від 29.12. 2025 р.

